

Ю. В. ГАРУСТ,
доктор юридичних наук, доцент кафедри
АГПФЕБ, Сумський державний університет

О. С. БОНДАРЕНКО,
магістрантка, гр. Ю.м-51, Сумський державний
університет

СУДОВА РЕФОРМА ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ДО ВЛАДИ

У даній статті розглянуто одне з головних завдань реформування судової системи в Україні – відновлення довіри суспільства. Визначено та проаналізовано чинники, які негативно впливають на думку суспільства в процесі здійснення правосуддя в державі та причини їх утворення. За результатами дослідження запропоновано кроки, що поступово повернуть довіру суспільства до системи правосуддя в Україні.

Ключові слова: суд, суддя, відновлення довіри, судова влада, правосуддя, вдосконалення.

Постановка проблеми. В контексті європейської інтеграції та зміцнення державності Україні вкрай необхідна ефективна в своїй діяльності, стійка до зовнішніх факторів, справедлива та законна в процесі винесення рішень система правосуддя, основним завданням якої є захист прав і свобод людини і громадянина. На сьогодні громадяни зневірилися в законності та справедливості схвалюваних суддями рішень. Тому, з метою повернення такої довіри, судовій системі необхідні докорінні зміни як з правової точки зору, так і у свідомості суддівського апарату та громадянського суспільства.

Над питанням щодо відновлення довіри суспільства до судової системи України працювали такі науковці-дослідники: К. Бабенко, М. Кобилянський, М. Лагунова, В. Петренко, О. Святоцький, Я. Романюк, М. Опренко, М. Юркевич та ін.

Метою даної статті є визначення причин та факторів, які негативно впливають на думку суспільства щодо судової системи в Україні та визначення оптимальних шляхів відновлення довіри громадян до системи правосуддя.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) дослідити суспільну думку громадян України та сформулювати причини виникнення негативного відношення суспільства до судової гілки влади;
- 2) визначити фактори, які вплинули на зниження довіри до суду;
- 3) окреслити негативні явища, які протягом років руйнували позитивне ставлення суспільства до правосуддя;
- 4) визначити оптимальні шляхи відновлення довіри суспільства до суду.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні Україна перебуває на шляху змін і реформ, направлених на підвищення ефективної діяльності всіх органів державної влади, в тому числі й судової ланки, яка здійснює свою діяльність шляхом розв'язання правових конфліктів між громадянами, органами влади та організаціями. Згідно з Конституцією України судова система покликана захищати громадян, їх права та обов'язки як від неправомірних дій держави, так і від посягань інших громадян чи організацій, тому що саме правосуддя є гарантом законності, справедливості та порядку у суспільстві. Відтак, довіра до органів правосуддя є запорукою нормального та ефективного їх функціонування.

У Конституції України зазначено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 5). Саме Конституція закріплює основи правосуддя в нашій країні. У ст. 124 визначено, що правосуддя в Україні здійснюється лише судами, а народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних [1].

Як свідчать висновки різних соціологічних опитувань, на сьогоднішній день довіра народу до державної влади, в тому числі до судової гілки, майже втрачена. Так, у грудні 2014 р. Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» спільно з соціологічною службою Центру Разумкова було проведено опитування населення про його ставлення до судової гілки влади. Опитаних було близько двох тисяч осіб віком від 18 років, із яких 81% виявили недові-

ру до судової гілки влади [2]. За даними дослідників, більшість населення вважає, що основним чинником, який негативно впливає на рівень довіри до українських судів, є поширення корупції неймовірних масштабів. Іншими негативними факторами люди визначили залежність судів від політиків та олігархів, ухвалення замовлених рішень, кругова порука в системі правосуддя, низький рівень моральності більшості суддів, незрозумілість і закритість судових процесів для пересічної людини, складність і заплуваність судової системи.

Як бачимо, факторів, що негативно впливають на ставлення суспільства до судової системи, чимало. Питання довіри суспільства до правосуддя в Україні обговорюється не тільки вітчизняними науковцями, політиками та суддівським апаратом, а й міжнародними організаціями та комітетами. Так, відновлення довіри до суду – це суспільна необхідність, адже довіра та повага до судової влади є гарантіями ефективності самої системи правосуддя (п. 22 Висновку № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів «Щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісної поведінки та безсторонності») [3].

Безперечно, судова система не може функціонувати ізольовано від суспільства. Мобільність та неупередженість вітчизняних ЗМІ в гонитві за сенсацією призвели до того, що практично кожного дня ЗМІ в негативному світлі виставляють діяльність судів, показуючи на фоні резонансних судових процесів виступи та коментарі політиків щодо цих процесів, які висловлюють свої суб'єктивні думки, обов'язково вказуючи на негативну діяльність суддів, відсутність у них професіоналізму та справедливості у вирішенні справ, загострюючи питання на тому, що вся діяльність судової системи пронизана корупцією та хабарництвом. Такі гучні та красномовні заяви виступаючих, які з ефектом блискавки транслюються різними вітчизняними ЗМІ, для пересічного громадянина, на фоні відсутності будь-яких коментарів з боку керівництва судів, стають практично єдиним джерелом отримання інформації та ще однією підставою для недовіри до судової гілки влади.

Маючи бажання, виправити такі прогалини в роботі суду досить просто. Для цього потрібно висвітлювати в ЗМІ та на телебаченні інформацію про щоденну роботу суду (резонансні слухання, зміни в судовому законодавстві, пропозиції щодо вдосконалення роботи судів тощо). Не спотворюючи дійсності, створювати на ТБ програми, які зацікавлять громадян в роботі суду та розкажуть про його роботу, відкриють суд для пересічного українця. Не слід забувати і про правову обізнаність громадян. Незнання у будь-якій сфері лякає людей, тому роз'яснити права та обов'язки громадян необхідно щодня – що і має

стати ще одним завданням суду. Найпростішим, на нашу думку, та найефективнішим методом стане ведення кожним районним судом на своєму сайті щонедільного інтернет-журналу, в якому будуть розміщуватись судова практика уже розглянутих судових справ та новини з життя та діяльності суду.

На наш погляд, держава має запровадити цілеспрямовану інформаційну політику, направлену на об'єктивне й достовірне висвітлення роботи суддів та судів в ЗМІ, телебаченні та Інтернеті.

Напівпрозорі процеси призначення суддів на посади та формування бюджету для судової системи, корупція, залежність суддів у процесі прийняття рішень та відсутність спеціальної підготовки кадрів суддівського апарату, недотримання суддівської етики, хабарництво, судова тяганина, невиконання або тривале виконання рішень суду, відсутність інформаційної політики про діяльність судового апарату – все це є підґрунтям для недовіри суспільства до судової гілки влади. Звичайно, перелік чинників, що стали запорукою недовіри суспільства до правосуддя в Україні, не є закінченим.

Однією з головних негативних рис судової гілки влади, на нашу думку, є людський чинник. Не всі судді є професіоналами своєї справи, знавцями законодавства та носіями професійної етики суддів. Багато з них прийшли до суду, використовуючи корупційну складову, з метою особистого збагачення та використовують тепер службове становище для задоволення власних потреб, прикриваючись своїми правами та пільгами.

На думку суспільства, яку ми повністю підтримуємо, суддя має бути професіоналом своєї справи, вміти вправно користуватися нормативно-правовою базою і об'єктивно оцінювати вимоги кожної зі сторін у справі. На засіданні Ради з питань судової реформи Президент України Петро Порошенко зазначив, що «сьогодні всім хочеться справедливих, чесних та стабільних правил гри, захищати які буде чесний, неупереджений та незалежний суддя. Ключове, що ми маємо добитися, це довіри суспільства до судді, який здійснює судочинство» [4].

На сьогодні деякі правники вважають, що зміни в судовій системі, які зараз здійснює держава, носять «косметичний» характер, з такою думкою вчених важко не погодитись [5]. Так, в 2015 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд», який запровадив конкурсний відбір суддів та систему їх регулярної оцінки різними суб'єктами, в тому числі громадськими організаціями.

Згідно із даними Центру Разумкова більшість громадян (43%) схильні до думки, що призначення суддів має бути у компетенції спеціально створеного для цього органу, який був би незалежним від зако-

нодавчої та виконавчої влади, членами якого були б судді та представники громадськості, щоб не було жодного політика, тільки громада та фахівці. Інші 28% опитаних вважають, що посади суддів мають бути виборними. Крім того, лише 2% респондентів підтримують ідею призначення суддів пожиттєво, тоді як 41% – висловлюються за те, щоб суддів перепризначали кожні 5 років.

Так, питання щодо обрання / призначення суддів на посаду точиться в суспільстві тривалий час. На наш погляд, кваліфікація суддів має стати ключовою підставою для призначення їх на посаду. Слід встановити вікові обмеження на посаду судді – від 30 років та відповідні вимоги, яким має відповідати суддя: володіння державною мовою, професійний юридичний стаж на посаді не менше п'яти років, проходження спеціальної підготовки за фахом судді та спеціалізацією, а також мати високі моральні та ділові якості. В свою чергу, встановлення вікових обмежень стануть запорукою професійної діяльності суддів, а тривала юридична практика стане ключем до винесення справедливих та законних рішень. На нашу думку, було б доцільно ввести після кожного 5-річного терміну перебування на посаді судді проведення переатестації з обов'язковим звітом перед компетентним, спеціально створеним для цього органом, що складається з шанованих професійних суддів та представників територіальних громад, де працює суддя.

Незважаючи на різноманіття негативних чинників, недовіри суспільства до суду, за результатами соціологічних досліджень найбільш проблемним фактором в українському правосудді, що впливає на зниження авторитету суддівського апарату, є корупція. Соціологічною службою Центру Разумкова у 2013 р. було проведено опитування серед населення щодо поширення корупції у всіх сферах діяльності країни. З наведених даних на сайті Центру визначено, що 47,3% опитуваних вважають, що в судовій владі все охоплено корупцією, 36,1% – корупція досить поширена, 7,7% – трапляються окремі випадки корупції, а лише 1,8% вважають, що корупції практично немає [6].

За результатами даних цього соціологічного дослідження незрозуміло, чи зверталися опитувані до суду особисто, чи їх думка базується на загальному ставленні усього суспільства, без їх особистих переконань, тобто керується думками журналістів та політиків, що займаються популізмом задля підвищення власного рейтингу.

Відтак, ми звернулися до соціологічних досліджень з більш конкретними запитаннями та аудиторією. Так, на сайті популярної юридичної газети «Юридична практика», проведено опитування серед його користувачів. Із 359 опитаних респондентів на

запитання «Чи стикалися ви особисто з корупцією в судах?» 65% відповіли, що стикаються постійно, 16% – стикаються рідко, а 14% – не стикаються, але багато про це чули, і лише 5% респондентів вважають, що корупції в судах не існує [7]. Вважаємо, що результати даного опитування досить точно відображають реальну картину, адже більшість користувачів даного сайту – юристи.

З метою знищення всіх можливих корупційних елементів в органах державної влади, в тому числі судових, Верховною Радою України прийнято низку законодавчих актів: Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та Закон України «Про очищення влади». Ще раніше для подолання корупції в державі у 2011 р. прийнято Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції». Проте значних результатів із викорінення корупції в державних органах закон не дав. Тому у 2014 р. прийнято новий закон, в якому визначено правові та організаційні основи системи запобігання та протидії корупції – Закон України «Про запобігання корупції».

Прийняттям ще одного законодавчого акта держава має на меті повернути в суспільстві довіру до правосуддя. Тому саме Законом України «Про відновлення довіри до судової гілки влади в Україні» введено в дію тимчасово посилені заходи з використанням існуючих процедур розгляду питань про притягнення суддів судів загальної юрисдикції до дисциплінарної відповідальності і звільнення з посади у зв'язку з порушенням присяги. Саме з метою підвищення авторитету судової влади України та довіри громадян до правосуддя, відновлення законності та справедливості, цей Закон було терміново розроблено та ухвалено Верховною Радою України

Ще одним правовим механізмом очищення влади від корупції є Закон України «Про очищення влади», яким покликано проведення очищення влади (люстрації) для захисту та утвердження демократичних цінностей, верховенства права та прав людини в Україні.

На нашу думку, для знищення проявів корупції в судах насамперед необхідно змінити ставлення самих суддів до цього та їхню свідомість. Адже кандидат, отримавши право займатися суддівською діяльністю, з першого дня своєї роботи має певні негласні обов'язки, які стосуються безпосередньої професійної діяльності. Призначенням суддів на посади, згідно законодавством України, займається Адміністрація Президента та Верховна Рада України, тобто політики, які до судочинства не мають ніякого відношення. Тому «фундаментом» діяльності судової системи стала негативна звичка приймати рішення за наказом відповідних органів – чи то політиків, чи то олігархів.

Дане твердження про діяльність суддів та процесів вирішення справ на підсвідомому рівні засіло

у думках громадян. Тому жоден законодавчий акт не здатен зруйнувати таке ставлення, окрім рішучих та кардинальних дій самого суддівського апарату.

Згідно з витягом з відкритого звернення зборів суддів Верховного Суду України від 12.02.2015 р. видно, що суддівський апарат готовий починати проводити злагоджені дії з іншими гілками влади задля побудови незалежної, ефективної та європейської судової системи в Україні: «Ми отримали історичний шанс побудувати в Україні незалежну та ефективну судову систему в найкращих європейських традиціях. Незалежний суд потрібен, насамперед, громадянському суспільству як обов'язковий атрибут будь-якої демократичної держави та неодмінна умова нашої подальшої інтеграції в європейське співтовариство. Тому закликаємо всіх згуртуватися задля досягнення спільної для всіх державних органів, а не тільки для судів, мети – відновлення суспільної довіри до державної влади в Україні» [8]. Кожне процесуальне законодавство передбачає строки для розгляду справ залежно від їх юрисдикції, підсудності та категорій. Стикаючись з процесуальними нормами на практиці, ми розуміємо, що розгляд справи може затягнутися не тільки на місяці, а й на роки.

Наприклад, у господарському процесі сторони справи використовують один із методів затягування судового процесу – процесуальну диверсію. Конфліктуючі сторони використовують судовий процес не для вирішення спору, що виник між ними, а для блокування нормальної господарської діяльності підприємства-протівника шляхом судової тяганини.

Ми пропонуємо на законодавчому рівні встановити більш чіткі строки розгляду справ в судах, визначити причини, через які можна переносити розгляд справи, та встановити відповідальність суддів за порушення визначених строків законодавства.

Вступаючи на посаду вперше, суддя набуває повноваження судді після складення присяги. Суддя присягає Українському народові об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно, справедливо та кваліфіковано здійснювати правосуддя від імені України, керуючись принципом верховенства права, підкоряючись лише закону, чесно і сумлінно здійснювати повноваження та виконувати обов'язки судді, дотримуватись етичних принципів і правил поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя (ст. 56 Закону України «Про судоустрій та статус суддів») [9].

Так, дотримання зазначених у присязі вимог має забезпечити довіру громадян до судді в процесі здійснення ним правосуддя, створити образ чесного, справедливого, неупередженого та незалежного творця правосуддя.

У статті 92 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» зазначені підстави притягнення суддів

до дисциплінарної відповідальності. Законодавством начебто встановлена відповідальність судді за вчинення ним неправомірних дій у процесі здійснення правосуддя, проте притягнути суддю до дисциплінарної чи до кримінальної відповідальності майже неможливо. Яскравим виявом цього є ст. 126 Конституції України, де зазначено, що суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи арештований до винесення обвинувального вироку судом.

Для пересічного громадянина судова гілка влади здається закритою системою, до якої потрапляють люди відповідної касты, в якій можуть здійснюватися будь-які прецеденти незалежно від законодавчих норм, і жодного не буде покарано за скоєні чи то правопорушення, чи то злочини. Це відповідно породжує недовіру громадян до законності та справедливості в діяльності державних органів, у тому числі судових, тому про чесність та неупередженість судді ставиться велике питання у свідомості громадян.

Ми погоджуємося з висловлюванням голови Первомайського міськрайонного суду Миколаївської області Світлани Сотської про таке: «Судді – це частина українського суспільства, тому ми не можемо та не повинні протиставляти її суспільству. Судді нашого суду усвідомлюють свою відповідальність перед спільнотою, поважають та розуміють ті вимоги, які ставляться до них в умовах сьогодення. Суди існують не для політиків і не для суддів. Вони існують для всіх. І кожен має бути впевнений, що його справа за необхідності буде розглянута будь-яким суддею неупереджено та справедливо. Ми готові змінюватися й прагнемо повернути довіру людей, але й інші державні органи мають вживати ефективні заходи, спрямовані на підвищення авторитету судової влади» [10].

Досліджуючи причини та фактори, що зумовили втрату довіри суспільства до судової гілки влади, ми встановили, що для того, щоб змінити ставлення суспільства до правосуддя та до судді зокрема, необхідні докорінні системні зміни. Такі, що наблизять судову владу до нагальних потреб громадян, зітруть стіни закритості та нададуть впевненість у верховенстві закону та судового захисту кожному українцю. Обговорення питання реформування судової системи в Україні триває досить довгий час.

На сьогодні в Україні діє громіздка чотириланкова система правосуддя, яка не виправдовує принцип правової єдності, закладений в Конституції нашої держави. З метою створення стабільної, ефективної та максимально наближеної до проблем суспільства судової системи, яка буде стояти на захисті законних інтересів громадян та користуватись довірою і повагою українців, ми пропонуємо розглянути можливість переходу України до триланкової системи правосуддя.

Так, згідно зі ст. 125 Конституції України судова система України будується на принципах територіальності та спеціалізації і має досить складну та розгалужену форму організації судів. Саме тому для ефективної та доступної системи правосуддя пропонується перехід до триланкової судової системи через ліквідацію спеціалізованих судів.

Місцеві суди будуватимуться за принципом територіальності, тобто будуть знаходитися в районах, містах та районах у містах і будуть складатися з окремих палат, які розглядатимуть справи різних спеціалізацій – палата з розгляду цивільних справ, палата з розгляду кримінальних справ, палата з розгляду господарських справ та палата з розгляду адміністративної юрисдикції. Друга інстанція – апеляційні суди, які за принципом побудови та спеціалізації відповідатимуть суду першої інстанції, а вищим судовим органом (судом касаційної інстанції) буде Верховний Суд України.

Така триланкова система, яка ґрунтуватиметься на спеціалізації суддів, а не судів, усуне безліч існуючих недоліків, підвищить ефективність розгляду справ та скоротить строки їх розгляду, зробить судову систему більш доступною для громадян, уніфікує законодавчу базу, тобто рішення судів можна буде спрогнозувати. В такій системі правосуддя зникнуть конфлікти між спеціалізованими судами, а єдність вищого судового органу забезпечить єдність судової практики.

Не треба забувати і про зміни в законодавчій базі. Адже в нормативних актах існує безліч прогалин та суперечливих норм. Відтак приведення правових норм до єдиних тлумачень приведе до однакового застосування законодавства в процесі вирішення спорів.

З розміщенням судів за територіальною приналежністю спроститься доступність до них. Особам, які бажають звернутися до суду, не потрібно буде витрачати зайві кошти та час на переїзди до інших областей та скоротяться строки розгляду справ. Функціонування судів на одній територіальній площині дозволить забезпечити рівномірне навантаження на суддів залежно від специфіки справи. Як вже зазначалося, скоротиться тривалість розгляду справ, оскільки один із критеріїв, що впливав на тривалий розгляд, – це навантаження на суддю. З використанням правильного розподілу навантаження на суддів та перебування судів за місцем вирішення спорів, територіальна приналежність, судова тяганина не залежатиме від самих суддів.

Втім, ліквідація спеціалізованих судів може спричинити необізнаність суддів загальних судів до специфіки розгляду адміністративних та господарських справ. Тому кваліфікація суддів має стати ключовою підставою для призначення їх на посаду. Слід встановити, як ми вже зазначали вище, вікові обмеження на посаду судді – після 30 років та відповідні вимоги, яким має відповідати суддя: володіння державною мовою, професійний юридичний стаж не менше п'яти років, проходження спеціальної підготовки за фахом судді та спеціалізацією, та мати високі моральні якості. Встановлення вікових обмежень стануть запорукою професійної діяльності суддів, а тривала юридична практика стане ключем до винесення справедливих та законних рішень.

Висновки. Отже, ми пропонуємо змінити судову систему докорінно, а саме – перейти до триланкової системи правосуддя в Україні. Така система матиме кращий успіх у процесі своєї діяльності, аніж чотириланкова. Скорочення кількості судових інстанцій, судів та суддів скоротить кількість бюджетних видатків на їх утримання, що дасть змогу вивільнені кошти направити на підвищення заробітної платні суддів. Територіальна приналежність судів до місцевості спростить та збільшить доступність громадян до системи правосуддя, чим і проявить свою відкритість перед суспільством. Спеціалізація суддів підвищить ефективність у процесі прийняття рішень, в результаті чого скоротяться строки розгляду справ та фактично нівелюється корупційна складова. Процеси реформування та переходу до триланкової системи мають такі проблеми, як вивільнення суддів та працівників апарату, розміщення новостворених судів, створення відповідних умов роботи тощо. Проте з кожною проблемою можна розібратися.

Українські суди мають захищати права та свободи людини, відстоювати європейські цінності, провадити неупереджене судочинство з належною якістю, ефективністю та у розумні строки.

Отже, проведення фундаментальної судової реформи є важливим кроком для нашої держави, а зміни, які вплинуть на ефективність функціонування судової системи, поволять повертатимуть зламану довіру суспільства. Кроки з реформування поступово повернуть інвестиційну привабливість України на міжнародній арені, скоротять видатки з Державного бюджету на утримання судової гілки влади, зміниться ставлення і самих суддів до процесів прийняття рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Судова реформа. Громадська думка населення, грудень 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/sudova-reforpertiv-.htm>.
3. Щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісної поведінки та безсторонності [Електронний ресурс] : Висновок Консульт. ради європ. суддів до уваги Комітету міністрів Ради Європи №3 від 19.11.2002. – Режим доступу: www.coe.int/legalprof.
4. Судова реформа відновить довіру суспільства до суддів – президент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/media/video/27040058.html>.
5. Судова революція: чи вдасться відновити довіру до служителів Феміди? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/2015/09/24/statija/polityka/sudova-revolucziya-chy-vdastsya-vidnovyty-doviru-do-sluzhyteliv-femidy>.
6. Соціальне опитування центру Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=516.
7. Михайличенко Д. Г. Кваліфікація одержання хабара службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище / Д. Г. Михайличенко // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. – Одеса : Фенікс, 2014. – Вип. 37. – С. 104–113.
8. Відкрите звернення зборів суддів Верховного Суду України від 12.02.2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/5BF06995557DC86FC2257DEA002FD9A8](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/5BF06995557DC86FC2257DEA002FD9A8).
9. Про судоустрій та статус суддів : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – №41–42, №43, №44–45. – Ст. 529.
10. Суд, відкритий до людей – Світлана Сотська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pervomask.info/news/12829>.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. [The Constitution of Ukraine, Law of Ukraine on June 28, 1996] (1996) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine*, 1996, 30, 141.
2. Sudova reforma. Hromadska dumka naseleennia, hruden 2014 roku [Judicial Reform. Public opinion poll, December 2014] *dif.org.ua* Retrieved from: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/sudova-reforpertiv-.htm>.
3. Shchodo pryntsyviv ta pravyl, yaki rehuliuui profesiiinu povedinku suddiv, zokrema pytannia etyky, nesumisnoi povedinky ta bezstoronnosti: Vysnovok Konsultativnoi rady yevropeiskykh suddiv do uvahy Komitetu ministriv Rady Yevropy №3 vid 19.11.2002 [With regard to the principles and rules governing the professional conduct of judges, in particular ethics, incompatible behavior and impartiality: Conclusion of the Consultative Council of European Judges to the attention of the Committee of Ministers №3 from 19.11.2002] *coe.int* Retrieved from: www.coe.int/legalprof
4. Sudova reforma vidnovyt doviru suspilstva do suddiv – prezydent [Judicial reform will restore public confidence in the judges – President] (n.d.) *radiosvoboda.org* Retrieved from: <http://www.radiosvoboda.org/media/video/27040058.html>.
5. Sudova revoliutsiia: chy vdastsia vidnovyty doviru do sluzhyteliv Femidy? [Judicial Revolution: Will restore confidence in the servants of Themis?] (n.d.) *slovoidilo.ua* Retrieved from: <http://www.slovoidilo.ua/2015/09/24/statija/polityka/sudova-revolucziya-chy-vdastsya-vidnovyty-doviru-do-sluzhyteliv-femidy>.
6. Sotsialne opytuvannia tsentru Razumkova [Social Survey Center Razumkov] (n.d.) *razumkov.org.ua* Retrieved from: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=516.
7. Mykhailychenko D. H. (2014) Kvalifikatsiia oderzhannia khabara sluzhbovoiu osoboio, yaka zaimaie vidpovidalne chy osoblyvo vidpovidalne stanovyshe [Qualification bribe by an official who occupies a responsible or especially responsible position] *Aktualni problemy polityky: Zb. nauk. prats. – Actual problems of politics, technologies*. 37, 104–113.
8. Vidkryte zvernennia zboriv suddiv Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 12.02.2015 roku [The appeal meeting of the Supreme Court of Ukraine 12.02.2015 year] *scourt.gov.ua* Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/5BF06995557DC86FC2257DEA002FD9A8](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/5BF06995557DC86FC2257DEA002FD9A8)
9. Pro sudoustrii ta status suddiv: Zakon Ukrainy [On the Judicial System and Status of Judges Law of Ukraine] (2010) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine* 2010, 41–42, 43, 44–45, 529.
10. Sud, vidkryty do liudei – Svitlana Sotska [The Court is open to people – Svetlana Sotska] (n.d.) *pervomask.info* Retrieved from: <http://pervomask.info/news/12829>.

Ю. В. ГАРУСТ

доктор юридических наук, доцент кафедры АГПФЕБ, Сумской государственной университет

О. С. БОНДАРЕНКО

магистрант, гр. Ю.м-51, Сумской государственной университет

СУДЕБНАЯ РЕФОРМА КАК ГЛАВНЫЙ ФАКТОР ВОССТАНОВЛЕНИЯ ДОВЕРИЯ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА К ВЛАСТИ

В данной статье рассмотрена одна из главных задач реформирования судебной системы в Украине – восстановление доверия общества. Определены и проанализированы факторы, которые негативно влияют на мнение общества в процессе осуществления правосудия в государстве и причины их образования. По результатам исследования предложены шаги, которые постепенно вернут доверие общества к системе правосудия в Украине.

Ключевые слова: суд, судья, восстановление доверия, судебная власть, правосудие, совершенствование.

Yu. V. HARUST

Doctor of Legal Sciences, Associate Professor of AGPEB, Sumy State University

O. S. BONDARENKO

Graduate Student, gr. Y. m-51, Sumy State University

JUDICIAL REFORM AS A FACTOR IN RESTORING CONFIDENCE OF UKRAINIAN SOCIETY TO THE GOVERNMENT

Problem setting. In the context of European integration and strengthening of statehood, Ukraine urgently requires effective justice system that should be resistant to external factors, fair and legitimate. Its main task is the protection of rights and freedoms of a human and a citizen. Today, citizens have lost confidence in the legality and fairness of the decisions adopted by judges. Therefore, to return this trust, the judicial system requires fundamental changes, both from legal perspective and in the minds of the judicial system officials and civil society.

Analysis of recent researches and publications. The following scientists worked on the issue of the restoration of public confidence in the judicial system of Ukraine: K. Babenko, M. Kobylyansky, M. Lagunova, V. Petrenko, O. Svyatotsky, Ya. Romaniuk, M. Oprenko, M. Yurkevich, etc.

Keywords: court, judge, restore confidence, the judiciary, justice, improvement.